

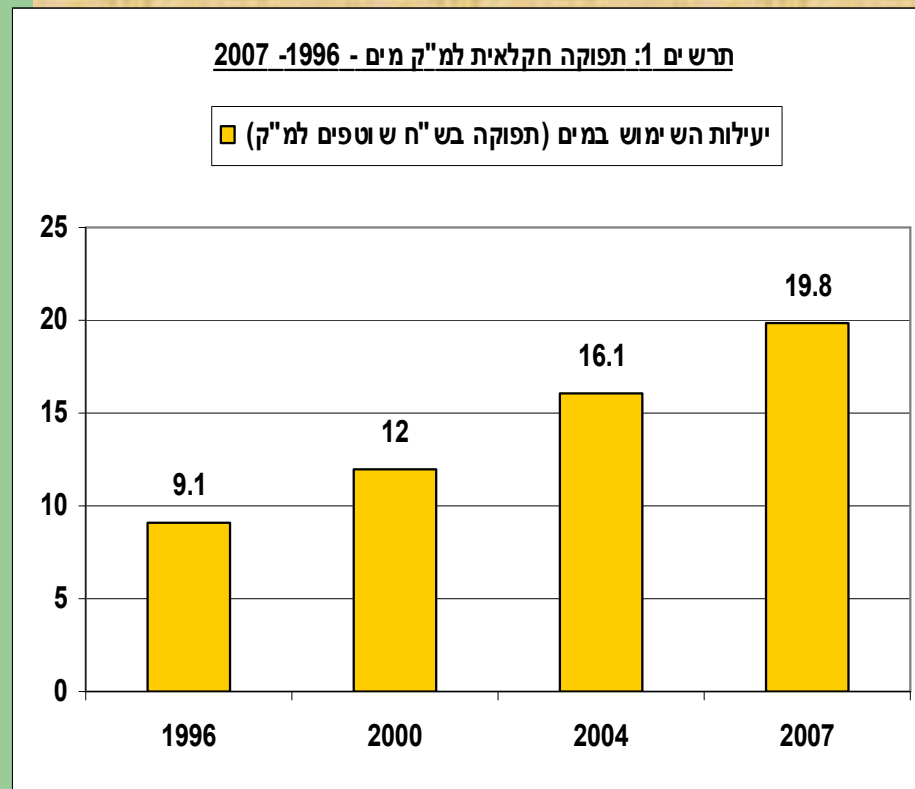
תכנית אב לחקלאות פרק כלכלי מועצה אזורית XXX

אורי דהן ושות' - יעוץ כלכלי ועסקי, השקעות וגיוס הון
www.uri-dahan.com

תכולת המצגת

- סקירה ענפית - החקלאות בישראל ובמגזר XXX
- פיתוח חקלאי במגזר הבדואי - היבטים כלכליים
- המשאבים הנדרשים לפיתוח החקלאות במועצה
- החסמים לפיתוח החקלאי
- ריכוז הממצאים
- כלים ליישום התכנית לפיתוח חקלאות

החקלאות בישראל – נתוני מפתח:

- מספר הישראלים העוסקים בחקלאות כמעט ולא השתנה בעשור האחרון, כ- 48 אלף.
- שיעור העובדים הזרים בחקלאות הוא כ- 30% ומהגבוהים בעולם
- ערך התפוקה החקלאית מסך התוצר במגמת עלייה, כ- 25 מיליארד ₪ ב- 2008, 3.4% מהתוצר.
- עלייה של כ- 100% ביעילות השימוש במים לחקלאות בעשור האחרון (תרשים 1)

החקלאות במגזר הבדואי – מאפיינים:

● חקלאות צמחית

- העדר הקצאות מים ← צריכת מים נמוכה
- גידול משפחתי מצומצם ללא שיווק חיצוני
- העדר טכנולוגיה, שיטות מיושנות ומסורתיות
- שטחי גידול קטנים, כוח עבודה משפחתי קטן
- חלקות קטנות הסמוכות לאזור המגורים

● צאן

- עדר משפחתי קטן
- בעיקר כבשים, מעט עיזים, גמלים ובקר
- חצי שנה במכלאות וחצי שנה במרעה
- העדר פיקוח וטרינרי מספיק, העדר תשתיות ביוב ופינוי שפכים ופסולת, מפגעים סביבתיים

המגזר ה-XXX בנגב – נתונים

תכנית אב לחקלאות - XXX לוח 1: נתוני תעסוקה עיקריים, אחוזים ע"פ נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה			
יהודים כלל ארצי	ערבים כלל ארצי	ערבים נפת ב"ש	
58%	39%	30%	שיעור השתתפות כללית
61%	59%	51%	שיעור השתתפות גברים
56%	18%	7%	שיעור השתתפות נשים
9%	11%	16%	בלתי מועסקים
53%	35%	25%	שיעורי מועסקים מתוך אוכלוסייה בגיל עבודה

- שיעור השתתפות כללית בכוח העבודה - 30%
- שיעור השתתפות נשים בכוח העבודה - 7%
- שיעור בלתי מועסקים 16%
- שכר ממוצע לשכיר (2004) 3,903 ₪
- הכנסה ממוצעת לעצמאי (2004) 3,468 ₪, כמחצית מהממוצע הכלל ארצי.

תרומת פיתוח חקלאי לכלכלה ותעסוקה במועצה

- הגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה – בעיקר בקרב נשים
- הורדת שיעור האבטלה
- תעסוקה לבני המשפחה (אישה, ילדים)
- הגדלת ההכנסה למשק בית
- העלאת רמת החיים

ענפי החקלאות שנבחנו:

- עגבניות שרי בבתי צמיחה
- פלפל בבתי צמיחה
- זיתים בהשקיית שלחין
- בזיל בחממות לייצוא
- עירית במנהרות לייצוא
- צאן לבשר

המשאבים הנדרשים לפיתוח חקלאי במועצה

- הון – עלות מינימלית של כ- 230 אלף ₪ למשק
- מים – בין 9,000 ל- 70,000 מ"ק מים לשנה, למשק
- תשתיות – חשמל, כבישים, מים, ביוב, פינוי פסולת
- ידע והדרכה – הקמת משק אינטנסיבי ומכוון שיווק

חסמים לפיתוח חקלאי

- קרקע – העדר הסדר תביעות בעלות
- מים – העדר הקצאות מים, עלות מים גבוהה, חסר פתרון איסוף, טיהור והשבת שפכים
- תשתיות – חסרות תכניות לפיתוח פרויקטים חקלאיים ומקורות מימון לפיתוח תשתיות (תחבורה, חשמל, מים)
- ידע וטכנולוגיה – לתושבי המועצה אין ידע טכנולוגי מספיק להקמה ותפעול משק מודרני

ריכוז הממצאים

תכנית אב לחקלאות - XXX						
לוח 2 : ריכוז ממצאים, אלפי ₪, מחירים שוטפים						
סעיף / שנה	שרי	פלפל	בזיל	עירית	זיתים	צאן
יחידות	דונם	דונם	דונם	דונם	דונם	אמהות
כמות	10	10	12	12	138	200
השקעה ראשונית	528	520	1,590	967	232	345
פדיון שנתי	769	498	1,368	731	482	392
רווח שנתי	100	140	356	87-	81	31
סך עבודה עצמית ורווח חודשי	9	9	1.6	1.1	9	9
סך תשואה שנתית להשקעה	20%	21%	1%	1%	47%	31%

סיכום הממצאים

- שטח – גידול זיתים דורש שטח של כ- 138 דונם למשק.
לגידולי החממה יש צורך ב- 10 – 12 דונם למשק.
- השקעה ראשונית - בין 230 אלף ₪ (זיתים) ל- 1.3 מיליון ₪ (בזיל)
- תשואה שנתית להשקעה – תשואה מקסימלית בענף הזיתים (47%). תשואה מינימלית – תבלינים (1%)
- עבודה – ענף עגבניות השרי תורם 879 ימי עבודה שנתיים (עצמית ושכירה) והוצאה של כ- 176 אלף ₪, הכי הרבה מבין הענפים

כלים ליישום התכנית לפיתוח חקלאי

• הסרת חסמים

- ❖ הקמת יחידה לפיתוח כלכלי במועצה האזורית
- ❖ שירותים תומכים לנשים עובדות – מעונות, במקום העבודה
- ❖ הון ומימון – הלוואות, מענקים
- ❖ גופי תמיכה וסיוע - קרנות סיוע, מט"י
- ❖ בנק בדואי לפיתוח
- ❖ חוק עידוד השקעות הון – צירוף המועצה לתחולת החוק
- ❖ מים – הקצאת מכסות, סבסוד, טיפול בשפכים
- ❖ תשתיות - תחבורה, חשמל, מים, אכיפת חוק
- ❖ ידע והדרכה – מדריכי משרד החקלאות

כלים ליישום התכנית לפיתוח חקלאי - המשך

● חממות עסקיות

- ❖ דיר מרוכז לצאן
- ❖ שטח מרוכז לחממות ובתי צמיחה
- ❖ מטע זיתים במעטפת קו כחול

תרחישים אפשריים ליישום תכנית הפיתוח החקלאי

תרחיש 1

- המדינה תכשיר שטח ותחכיר את החלקות
- חקלאים שיעמדו בדרישות יוכלו לקבל קרקע

יתרונות

- לא נדרשת השקעה גדולה מידי
- המועצה נותרת עם שליטה על השטחים
- העדר תלות ביזמים

חסרונות

- המועצה עובדת ישירות מול החקלאים
- עבודת הטיפול והארגון תחול על המועצה

תרחיש 2

- יזם אחד ייקח על עצמו להכשיר מספר חלקות
- היזם יחכיר אותם לחקלאים
- על החקלאים יחולו כל ההוצאות.

יתרונות

- סיכון נמוך יותר למדינה
- טיפול האדמיניסטרטיבי לא באחריות המועצה
- היזם יכול להתפתח

חסרונות

- קושי באיתור יזם בהיקף כזה.
- ההשקעה הראשונית הנדרשת גדולה מידי